Централен
кооперативен
съюз

е-бюлетин
брой 1/2026

Бизнес и финанси

Финанси и осигуряване

- ЗДДС: Промени в правилата за регистрация на малките предприятия и при сделки с монтаж и инсталация на стоки

Полезна информация

- Актуално от Държавен вестник бр. 30 от 27.03.2026 г.
- Нови размери на дневните пари при командировка в страната от 2026 г.
- Предстоящи действия и срокове 2026 г.

ФИНАНСИ И ОСИГУРЯВАНЕ

ЗДДС: Промени в правилата за регистрация на малките предприятия при сделки с монтаж и инсталация на стоки

Промени в правилата за регистрация на малките предприятия

Със Закона за изменение и допълнение на ЗДДС, (ДВ, бр. 115 от 30.12.2025 г.) в сила от 1 януари 2026 г. са утвърдени нови условия за задължителна регистрация и са променени реда, сроковете и датата на регистрацията по закона.

Всички тези промени са свързани с прилагането на специалния режим за малките предприятия, въведен в съответствие с Директива (ЕС) 2020/285 на Съвета от 18.02.2020 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на ДДС по отношение на специалния режим за малките предприятия.

В настоящия бюлетин ще насочим вниманието на кооперативните организации към промените в ЗДДС свързани с условията, при които се поражда задължение за регистрация по общия ред като малки предприятия опериращи на територията на страната.

„Малко предприятие“ и национален праг

За целите на закона малкото предприятие е данъчно задължено лице, установено на територията на страната, чийто годишен оборот в страната не надвишава националния праг за задължителна регистрация.

Считано от 01.01.2026 г. националния праг е 51 130 € в рамките на календарната година.

За да се прилага режима на малките предприятия в страната:

- данъчно задълженото лице не трябва да е регистрирано по чл. 96, ал. 1 (задължително регистрирано по общия ред) или чл. 100, ал. 1 от закона (регистрирано по избор).
- годишния оборот в страната на лицето не трябва да надвишава националния праг **51 130 €** – нито през текущата календарна година, нито през предходната календарна година (чл.168д, ал. 1, т. 2 от ЗДДС).

Промяна на периода, за който се определя оборотът

Годишният оборот за задължителна регистрация по ЗДДС е **51 130 €** като досегашният праг от 100 000 лева е трансформиран в евро с въвеждането на еврото. Но трябва да се има предвид, че е налице **промяна на периода, за който се определя оборотът.** Вместо досегашната практика (до 31.12.2025 г.) за следене на оборота за последните 12 последователни месеца, преди текущия или за 2 последователни месеца, включително текущия, **от 1.01.2026 г. оборота вече се изчислява за една календарна година**. Това означава, че за целите на задължителната регистрация

на 1 януари всяка година натрупаният оборот за миналата година се нулира и започва да се следи оборота за текущата година. Тази съществена промяна поражда необходимост от ежедневно, а не ежемесечно проследяване на оборота от началото на годината. Тази необходимост е породена и от срокът в който трябва да се подаде заявление за регистрация.

Срок за подаване на заявление за регистрация (чл. 96, ал. 6, т. 1 от ЗДДС) **– 7-дневен срок от датата на надвишаване на националния праг**, а не както беше досега - в 7-дневен срок от началото на месеца, следващ този, през който е достигнат облагаемият оборот. Нов момент от 2026 г. е, че в заявлението за регистрация трябва да се посочи не само основанието за регистрация, но и датата, на която то възниква (чл. 101, ал. 4).

Пример: В случай, че на 12-то число от месеца е извършена доставка, с която се надхвърля прага, в 7-дневен срок т.е. до 19-то число трябва да се подаде заявление за регистрация. Забавяне след този срок поражда административно нарушение.

Съкратени са и сроковете за проверка, извършвана от органите по приходите. Считано от 01.01.2026 г. органът по приходите трябва **в 7-дневен срок не само да извърши проверка на основанието за регистрация, но и да издаде акта за регистрация** (или за отказа за регистрация).

Особености относно датата на регистрация и фактуирането

До 31.12.2025 г. за дата на регистрация се считаше тази на връчване на лицето на акта за регистрация по ЗДДС. От 01.01.2026 г. **за дата на регистрация по този закон се счита датата, следваща тази на надвишаване на националния праг** (чл. 96, ал. 1 от ЗДДС (чл. 103, т. 1). Изключение от това основно правило са случаите по чл. 102 от ЗДДС (регистрация по инициатива на органа по приходите), където датата на регистрация е датата на връчване на акта.

Във връзка с факта, че акта за регистрация, т.е. датата от която данъчно задълженото лице получава ДДС номер и датата на регистрацията по закона се различават възникват въпроси свързани с фактурирането на доставките. През този период лицето се счита за регистрирано по ЗДДС, но все още няма ДДС номер и не може да начислява данък, а е възможно да му се наложи да издава фактури. Затова съгласно чл. 116, ал. 8 при регистрация по чл. 96, ал. 1 от закона фактури и известия към тях, издадени след датата на надвишаване на националния праг и до датата на връчване на акта за регистрация, се коригират по реда на чл. 116 ЗДДС не по-късно от 5 дни след датата на връчване на акта за регистрация.

От 1 януари 2026 г. в случаите, когато данъчно задължено лице е било длъжно, но не е подало заявление за регистрация в срок, лицето дължи данък за извършените от него облагаеми доставки и облагаеми вътрешнообщностни придобивания и за получените облагаеми доставки на услуги, за които данъкът е изискуем от получателя (чл. 102 ал. 3 от закона).

Основание за неначисляване във фактурите

До 31.12.2025: нерегистрираните лица издаваха фактури без ДДС и посочваха като основание чл. 113, ал. 9 ("нямат право да посочват данъка"). От 01.01.2026 г. лицата, прилагащи режима за малки предприятия в страната, не са длъжни да посочват основание за неначисляване.

Съгласно чл. 114, ал. 7 фактурата може да не съдържа реквизитите по:

- ал. 1, т. 12 - ставката на данъка, а когато ставката е нулева - основанието за прилагането й, както и основанието за неначисляване на данък;

- т. 14 - сумата за плащане, ако тя се различава от сумата на данъчната основа и на данъка;
- т. 15 - обстоятелствата, които определят стоката като ново превозно средство при вътрешнообщностна доставка на нови превозни средства.

Все пак в случай, че кооперативната организация желае да посочи основание - по-коректно е да се посочи чл. 168д, ал. 3 ("не облага с ДДС облагаемите доставки").

Определяне на годишния оборот (чл. 168в)

При изчисляване на прага от 51 130 евро от изключителна важност е да се знае кои доставки формират оборота. В него се включват данъчните основи на:

- доставки, които са облагаеми по общия ред за облагане на закона, включително вътрешнообщностни доставки на стоки;
- доставки, които са освободени с право на приспадане на данъчен кредит по глава трета (износът на стоки и услуги, доставка по обработка на стоки и др.)
- доставки на финансови услуги по чл. 46;
- доставки на застрахователни услуги по чл. 47;
- освободени доставки на недвижими имоти.

Съгласно чл. 168в, ал. 2 **в годишния оборот в страната не се включват:**

- доставки по чл. 46, 47 и освободените доставки на недвижими имоти, **когато тези доставки са съпътстващи доставки;**
- доставки на дълготрайни активи, използвани в дейността на лицето.

Важна промяна, засягаща кооперативните организации, които продават стари сгради или земя без ДДС по чл. 45 от закона е, че от 2026 г. тези суми вече участват при определяне дали е достигнат прагът от 51 130 евро, но само при условие, че те не са съпътстващи доставки. Понятието „**съпътстваща доставка“** за целите на определяне на годишния оборот е определено в т. 105 от Допълнителните разпоредби като доставка, която не е свързана с обичайната икономическа дейност и тя има второстепенен или случаен характер.

Примери:

- Кооперация, която не е регистрирана по ЗДДС продава стара сграда за 55 000 евро, с която надвишава прага и трябва да се регистрира, освен ако не докаже, че това не е обичайната дейност, а има случаен характер.
- Кооперация продава машина, превозно средство или друг вид дълготраен актив, използван в дейността си, няма да се включи продажбата им при определяне на прага. Важно в случая е кооперацията да обоснове документално, че се касае за продажба на актив, който е бил използван в дейността.

При определяне на годишния оборот в страната се включват и сумите от получените авансови плащания за доставките, с изключение на получените авансови плащания преди възникване на данъчното събитие по чл. 51, ал. 1, касаещо вътрешнообщностна доставка.

Запазват се правилата за свързани лица, последователно извършващи еднородна дейност в един обект, като оборотите се сумират. Но съгласно ал. 4 на чл. 168в сумиране не се извършва, ако има прекъсване на дейността за повече от един месец между предходната и новата фирма. Същото важи и при преобразуване или прехвърляне на предприятие.

Нерегистрираните по ЗДДС лица, които прилагат специалния ред за определяне на данъчната основа – **туроператори, търговци на стоки втора употреба, произведения на изкуството формират годишния си оборот от общата сума**, която е получена или ще се получи от клиента или от трето лице за доставка, включително всички пряко свързани с тази доставка елементи. За тази група данъчно задължени лица отпада досегашния ред за определяне на оборота за регистрация чрез сумиране на маржовете.

Прекратяване прилагането на режима за малки предприятия в страната

Прилагането на режима за малки предприятия в страната се прекратява, когато:

- лицето се регистрира по чл. 96, ал. 1 поради надвишен годишен оборот или по чл. 100, ал. 1 (регистрация по избор) или се регистрира по чл. 168ж за прилагане на режим за малки предприятия в Европейския съюз;
- орган по приходите установи, че лицето не е изпълнило задължението си за задължителна регистрация по чл. 96, ал. 1 в срок.

Следва да се има предвид, че съгласно чл. 108, ал. 5 ЗДДС, когато регистрирани лица по чл. 96, ал. 1 от закона (такива, подлежащи на задължителна регистрация) са надвишили националния праг в страната ни през предходната година, те нямат право да прекратят регистрацията си по ЗДДС поради отпаднало основание за задължителна регистрация – до изтичането на текущата календарна година. Аналогично, когато регистрирани лица по чл. 100, ал. 1 закона (регистрирани по свое желание) са надвишили националния праг в страната през предходната година, те нямат право да прекратят регистрацията си на основание чл. 108, ал. 1, т. 7 – поради липса на основание за задължителна регистрация, – до изтичането на текущата календарна година (чл. 108, ал. 7 ЗДДС).

Промени в ЗДДС при сделки с монтаж и инсталация на стоки

От началото на 2026 г. се измени режимът на облагане за доставки на стоки, при които монтажът или инсталирането на територията на страната се извършва от доставчика или за негова сметка.

До края на 2025 г. нормата на чл. 82, ал. 2, т. 2 ЗДДС определяше, че когато доставчик, неустановен на територията на страната извършва доставка на стоки, които се монтират или инсталират от или за негова сметка, то тази доставка се считаше с място на изпълнение в България и бе облагаема, а данъкът бе изискуем от получателя.

След отмяната на чл. 82, ал. 2, т. 2 от ЗДДС от началото на 2026 г. за българските получатели на стоки с монтаж или инсталация няма да има задължение за обратно начисляване на ДДС. Данъкът е изискуем от доставчика, установен в друга държава членка и който монтира или инсталира доставяните стоки на наша територия. За него възниква задължение да се регистрира по българския ЗДДС преди датата, на която става изискуем данъкът за първата облагаема доставка на монтираните у нас стоки, независимо че българският му клиент също има ДДС номер.

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

Актуално от Държавен вестник бр. 30 от 27.03.2026 г.

В ДВ. бр. 30 от 27.03.2026 г. са обнародвани Закон за изменение и допълнение на Закона за събирането на приходи и извършването на разходи през 2026 г. до приемането на Закона за държавния бюджет на Република България за 2026 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2026 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2026 г. (ЗИД на Закона за събиране на приходите). Обнародвани са и изменения и допълнения на Закона за корпоративното подоходно облагане, Закона за данъците върху доходите на физическите лица, Закона за счетоводството, Закона за местните данъци и такси и Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

Част от измененията в данъчните закони са свързани с техническа редакция на текстове, свързани с процеса на преминаване от лев към евро и прецизиране на източника за определяне на курса на еврото към други валути, а именно референтния валутен курс спрямо съответната валута, който се публикува от Българска народна банка на нейната интернет страница.

Основните промени в отделните данъчни закони са:

В Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО)

- Предвидена е завишена годишна данъчна амортизационна норма на електрическите автомобили, от 25 на 50 на сто (чл. 55, ал. 6 от ЗКПО).
- Въведено е данъчно облекчение при извършване на научноизследователска и развойна дейност, като за данъчни цели данъчно задължените лица ще могат да ползват допълнително 25 на сто от разходите им за НИРД включени в историческата цена при спазване на определените в чл. 69 условия и ред.
- Прецизирани са текстове, свързани с данъчното облагане на многонационалните и големите национални групи предприятия – чл. 260о и чл. 260 я от ЗКПО.

В Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ)

- Съгласно изменение в чл. 10, ал. 3 паричните доходи, придобити във валута, различна от еврото, се преизчисляват в евро по референтния валутен курс на еврото спрямо съответната валута, публикуван от БНБ.
- Прецизирани са текстовете относно мястото на подаване на декларацията за дължимите данъци, подавана от предприятията – платци на доходи, задължени да удържат и внасят данъци (чл. 57 от ЗДДФЛ).

  От 1 януари 2025 г. данъкът по чл. 65 от ЗДДФЛ се внася в държавния бюджет по сметката за приходи на централния бюджет на НАП. Предвид на това се

прецизира мястото на подаване на данъчната декларация по чл. 55 , ал. 1 а именно:

В териториалната дирекция на НАП по:

- мястото на регистрация на платеца на дохода;
- постоянен адрес на физическото лице, когато платецът на дохода не е задължен да удържа и внася дължимите данъци;
- постоянен адрес на пълномощника, когато доходите са получени от чуждестранно физическо лице чрез пълномощник с постоянен адрес в страната.
- когато не може да се установи компетентната териториална дирекция по ал. 1, декларацията се подава в Териториалната дирекция – София, на Националната агенция за приходите.

В Закона за местните данъци и такси

Въведена е нова екологична категория за превозните средства „Евро 7“ в екологичния компонент при определяне на данъка за леки и товарни автомобили с техническа допустима максимална маса не повече от 3,5 т. С промяната се постига съответствие на ЗМДТ с европейското законодателство, свързани с въвеждането на нов стандарт „Евро 7“.

Нови размери на дневните пари при командировка в страната от 2026 г.

От 1 януари 2026 г. влизат в сила промени в Наредбата за командировки в страната, с които се актуализира размерът на дневните пари. Промените имат значение за работодателите, включително кооперативните организации, които командироват служители в страната.

Нов размер на дневните пари

Съгласно изменения в Наредбата за командировките в страната (ПМС № 354/2025 г.), сумите по чл. 19, ал.1 и 2 от раздел IV на Наредбата са актуализирани и превалутирани в евро както следва:

- Минималният размер при командировка с нощувка от 1 януари 2026 г. е 22 евро, при 40 лв. през 2025 г.
- Минималният размер при командировка без нощувка, когато служителят изпълнява задълженията си в друго населено място през по-голямата част от работното време е 11 евро (50% от основния размер), при 20 лв. през 2025 г.

Данъчните облекчения и лимити съгласно ЗДДФЛ

Важно е кооперативните организации да съобразят изплащаните суми с праговете за необлагаем доход, които автоматично се променят от 1 януари 2026 г., както следва:

- При командировка с нощувка, суми до 44 евро на ден са освободени от данъци и осигуровки.
- При командировка без нощувка необлагаемият доход е в размер до 22 евро на ден.
- За лица на граждански договор се прилага същият режим на необлагаемост съгласно чл. 13, ал.1, т.23 от ЗДДФЛ.

Какво трябва да предприемат кооперативните организации като работодател

- Актуализация на вътрешните правила: Да се преразгледат вътрешните заповеди и правила за командироване, за да съответстват на новия минимум от 22 евро или 11 евро.
- Подготовка на документи: При командироване да се използват актуализирани бланки съгласно Наредбата за командировките в страната (НКС) и Кодекса на труда (КТ): Заповед за командировка (чл.8 от НКС), отчет за извършената работа (чл.29 от НКС), Писмено съгласие от служителя при командироване за повече от 30 календарни дни.
- Следва да се има предвид, че за бременни жени и майки на деца до 3-годишна възраст е необходимо изрично писмено съгласие за командироване (чл.310 от КТ)

Данъчно-осигурителния режим при превишение на горницата

В случай, че работодателят реши да изплати на служител в командировка сума над посочените по-горе удвоени размери (например 60 евро при командировка с нощувка), се прилагат следните правила:

- за сумата до 44 евро - не се дължат данък и осигуровки;
- за горницата (сумата, надвишаваща 44 евро) - разликата представлява облагаем доход по трудово правоотношение и се включва във ведомостта за заплати за съответния месец, като върху нея се дължат данък върху доходите на физически лица и пълни осигурителни вноски.

ПРЕДСТОЯЩИ ДЕЙСТВИЯ И СРОКОВЕ

Основните данъчни задължения и срокове в периода м. април - м. юни 2026 г. са:

Декларираме и внасяне на авансови вноски за корпоративен данък

Дължимост и вид съгласно чл. 87а, ал.1 от ЗКПО:

- месечни авансови вноски – дължат се от данъчно задължени лица, чиито нетни приходи от продажби за 2024 г. превишават 3 000 000 лв.

- тримесечни авансови вноски – дължат се от данъчно задължени лица, които нямат задължение да правят месечни авансови вноски, т.е. чиито нетни приходи от продажби за 2024 г. са в диапазона от 300 000.01 лв. до 3 000 000 лв. включително.

Лицата с нетни приходи от продажби за 2024 г. до 300 000 лв. вкл. не са задължени да внасят авансови вноски, но при тяхно желание могат да декларират и превеждат тримесечни вноски.

Дължимият месечен или тримесечен авансов корпоративен данък се определя на базата на прогнозната данъчна печалба на данъчно задълженото лице за 2026 г..

Срок за декларираме:

- от 1.03. до 15.04.2026 г. с подаване на декларация по чл. 87а, ал. 1 ЗКПО се декларират видът и размерът на авансовите вноски за 2026 г.

Срок за внасяне:

Месечните авансови вноски се внасят в следните срокове:

- до 15.04.2026 г. - дължимите вноски за м. януари, февруари, март и април 2026 г.
- до 15-то число на текущия месец - за месеците май и юни 2026 г.

Тримесечните авансови вноски в срок:

- до 15.04.2026 г. – за I-вото трим. на 2026 г.;

До 30-ти април 2026 г.:

Декларираме на данни за налични парични средства в касите и вземания

- Регистрираните по ЗДДС лица, декларират с декларацията по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ и чл. 201, ал. 1 от ЗКПО данни от текущата си счетоводна отчетност за налични парични средства в касите и вземания от собственици физически лица, от работници, служители, лица, наети по договор за управление и контрол, и подотчетни лица, когато в края на календарното тримесечие общата им сума надхвърля 25 564.59 лв.
- Лице, регистрирано в страната по чл. 168ж от ЗДДС, което прилага режима за малки предприятия в Европейския съюз, подава отчет за реализираните обороти за предходното календарно тримесечие, в срок до края на месеца, следващ края на календарното тримесечие.

Декларираме и внасяне на удържания през I-во трим. на 2026 г. данък при източника по ЗКПО и ЗДДФЛ. При кооперативните организации това обикновено са облагаеми доходи:

- на физически лица от наем, от стопанска дейност на физически лица, които не са търговци (свободна професия, извънтрудови правоотношения) и за парични доходи от други източници (лихви, производствени дивиденти и др.);
- за дивидент на физически лица и от лихви по заеми към кооперацията (чл.38, ал. 11 ЗДДФЛ);
- на чуждестранни физически лица по чл.37 от ЗДДФЛ (например върху възнаграждения за технически услуги, доходи от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения и други).

Припомняме базовите правила за определяне и удържане на данък дивидент, имайки предвид, че в настоящата кампания за провеждане на Общи събрания кооперациите биха могли да вземат решения за разпределение на дивидент за дялово участие.

- доходите от дивидент се облагат с окончателен данък по реда на чл. 38, ал. 1 от ЗДДФЛ определен върху брутната сума на дивидента, утвърден от Общото събрание на кооперацията, при ставка от 5%. С данък не се облагат дивиденти, за които ОС е взело решение да не се изплащат, а да се капитализират чрез увеличаване на дяловата вноска;
- дължимият окончателен данък върху доходите от дивидент се определя и удържа от кооперацията, платец на дохода, и се декларира с декларация по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ в срока на внасянето му – до края на месеца, следващ тримесечието, през което е взето решението за разпределяне на дивидент;
- окончателният данък се внася независимо от това дали дивидента е изплатен или не.

До 30-ти юни 2026 г.

- Подаване на ГДД по ЗКПО и внасяне на дължимия корпоративен данък, данък върху представителни и социални разходи
- Подаване на ГФО в НСИ или декларация без дейност

Местни данъци и такси за имоти и превозни средства по ЗМДТ

До 30.04.2026 г. е срокът, в който дължимият годишен данък върху недвижимото имущество и превозни средства може да се плати с отстъпка от 5%.

При плащане на части сроковете съответно са:

- до 30.06.2026 г. – за I-вото полугодие;
- до 31.10.2026 г. – за II-рото полугодие.

Сроковете за внасяне на дължимата такса битови отпадъци по ЗМДТ, както и евентуална отстъпка, ако е предвидена такава, се определят от общинския съвет по местонахождение на имота. Следователно, кооперативните организации следва чрез администрацията на съответната община да се информират какви са актуалните срокове за внасянето на таксата.

Дирекции:

„Икономическа политика“ и „Финанси и счетоводство“

тел: 02/926 68 43 email: coop_economics@cks.bg тел: 02/926 67 28